

Γράφουν ο Γρηγόρης Χρονόπουλος και ο Γιώργος Χατζηβασίλης

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΝΟΥΝ ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ...

Ένας φίλος ήρθε από τα παλιά φορτωμένος με χιλιάδες αναμνήσεις

Γιώργο,
ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΣ,
χρόνια μας πολλά.

Της Παναγίας σήμερα. Μεγάλη μέρα, γιορτάζει όλη η Ελλάδα, γιορτάζουν όλα τα χωριά και οι πόλεις. Παντού υπάρχει και μια εκκλησία αφιερωμένη στην χάρη της Μεγαλόχαρης, της Ελεούσας, της Παρηγορήτρας. Γιατί η Παναγία δεν είναι μόνο η θεομήτωρ. Είναι και η μάνα η θεϊκή, η προστάτιδα, η σκέπη του κόσμου, η στοργική αγκαλιά. Είναι κάτι δικό μας, αγαπημένο, κάτι θεϊκό, αλλά πάντοτε ανθρώπινο, τόσο φιλικό, τόσο κοντινό σε μας!

Η λαϊκή μούσα την ύμνησε τόσο πλούσια, την στόλισε με τόσα δοξαστικά επίθετα, εναπόθεσε στα πόδια της την ελπίδα μυριάδων ανθρώπων! Και απέβη έτσι συνώνυμη της ιδέας «μπτέρα», της μπτέρας θεότητας. Είναι, με απλά λόγια, η γλυκιά προσωπικότητα της στοργής και της ταπεινοφροσύνης, η αγάπη η απέραντη της μητρότητας.

Η σεμνότητά της, ακόμα και μέσα από τη μεγάλη, τη μοναδική τιμή της θεομήτορος, είναι σεβαστή κι αξιέπαινη. Κι ο πόνος της για τα πάθη του παιδιού της ανθρώπινος. Τόσο ανθρώπινη και τόσο ιερή είναι η Παναγία μας που γίνεται αποκούμπι, γλυκασμός του πόνου του κάθε πόνου...

Κάτι ανάμεσα σε μάνα καθημερινή και μπτέρα θεϊκή. Έτσι ο λαός μας την έχει αγαπήσει, έτσι την έχει αγκαλιάσει όχι με το δέος και τον σεβασμό του Θεού, αλλά με την αγάπη και την ελπίδα. Ακόμα και τον θάνατο τον θέλει κοίμηση. «Εν τη κοιμήσει τον κόσμον ού κατέλειπες, Θεοτόκε...»

Την θέλει παντοτινά κοντά του. Γι' αυτό και την έχει στολίσει με τόσα διακοσμητικά επίθετα και άλλα τόσα ονόματα μοναδικά. Αξίζει μάλιστα να δούμε ορισμένα από αυτά. Για παράδειγμα, ανάμεσα στα τόσα ονόματα που έδωσε ο λαός στην Παναγία είναι και ορισμένα που έχουν σχέση με τις καλλιέργειες. Τόσο είναι δεμένη η παρουσία της Θεομήτορος με τον λαό μας, που τη θέλει πάντα δίπλα του, στη ζωή του.

Στο Άργος έχουσε την Παναγία την Πορτοκαλούσα, στην Αιτωλία

την Παναγία την Αποσοδεία, στην Καστοριά την Καρυδού και τόσα άλλα. Υπάρχουν ακόμη ονόματα που έχουν σχέση με τον τόπο ή την εύρεση της εικόνας της Παναγίας. Έτσι, φερ' ειπείν, έχουμε την Μυρτιδιώτισσα, την Αναφωνήτρια, την Παναγία Κανάλα. Εικόνες της Παναγίας είναι πολλές, αλλά οι πιο γνωστές είναι η Παναγία της Τήνου η Μεγαλόχαρη, η Παναγία το «Άξιον Εστί» και η περίφημη Παναγία του Πόντου, η Παναγία Σουμελά.

Η τελευταία, πέρα από τις θαυματουργικές της ιδιότητες, έχει και την ιερότητα του εθνικού συμβολισμού: είναι η ψυχή του Πόντου, της χαμένης πατρίδας του Πόντου, που συνταιριάζει σε ένα θρησκεία και πατρίδα. Η Παναγία Σουμελά είναι το σύμβολο που εκφράζει ένα δοξασμένο ιστορικό παρελθόν, έναν ολόκληρο κόσμο, έναν πολιτισμό χιλιάδων χρόνων. Την έφεραν οι Πόντιοι αδελφοί μας με τον ξεριζωμό κι έχτισαν το ωραίο μοναστήρι της έξω από την Βέροια, προσκύνημα πανελλήνιο σήμερα στα άγια χώματα της Μακεδονίας!

Πολλές και οι γιορτές οι αφιερωμένες στην Παναγία. Από τη μεγάλη διπλή εορτή του Ευαγγελισμού στις 25 Μαρτίου μέχρι το Γενέσιον της Θεοτόκου στις 8 Σεπτεμβρίου και από τα Εισόδια στις 21 Νοεμβρίου μέχρι τη Σύναξη της Υπεραγίας Θεοτόκου την επομένη των Χριστουγέννων. Και τι να πει κανείς για τον Αύγουστο! Μονάχα αυτόν τον μήνα έχουμε τέσσερις ημέρες αφιερωμένες στην Παναγία. Εκτός απ' όλο το Δεκαπενταύγουστο, τις 15 άγιες μέρες με τις παρακλήσεις, έχουμε στις

23 την Απόδοση της Κοιμήσεως, στις 28 της Αγίας Σκέπης και στις 31 την Κατάθεση της Τιμίας Ζώνης. Και η παράδοση φτάνει να την φέρνει κοντά της. Την είπε στρατηλάτισσα, την είπε καβαλάρισσα, μπροστάρισσα του στρατιώτη-μαχητή μας, μέχρι όραμα θεϊκό στην φτωχή κι απλοϊκή κόρη. Στα πιο πολλά μοναστήρια, μάλιστα, υπάρχει ο μύθος για την εύρεση της εικόνας της: την βρήκε, λέει πάντα ο απλοϊκός βοσκός ή μια αγνή βοσκοπούλα κάπου κοντά σε κρυφή πηγή. Αυτός ακριβώς είναι και ο θρύλος για την Παναγία τη Μυρτιδιώτισσα, την προστάτρια των Κυθέρων. Χρόνια τώρα και αιώνες η ευσέβεια των κατοίκων του νησιού της εναποθέτει τη λατρεία, τα θυμιάματα και τα τάματα της, ενώ παράλληλα της αναθέτει τους πόνους και τις πίκρες των απανταχού της γης Κυθηρίων. Τούτος ο λαός, ο μοναδικός και περήφανος λαός μας, με τη μεγάλη καρδιά και το ελεύθερο πνεύμα, έχει και παράδοση πολύχρονη για να κεντήσει απάνω της σαν σε καμβά τα θαύματα και τα παραμύθια της, τα λαϊκά της σύμβολα, που τα συνδιάζει με τη πίστη τη θρησκευτική. Κι η πίστη... «ποιεί θαυμάσια». Η βρυσσομάνα της λαϊκής ψυχής, η παραδοση που φτάνει κεντήδια ακόμα και με τα ιδανικά και τα πιστεύω. Αλλά ας απολαύσουμε λίγα διαμάντια από τη γλώσσα μας αφιερωμένα στην Παναγία, την Θεόπιτα Μπτέρα, την στοργική Μπτέρα του κόσμου.

Αγιασιώτισσα, Αναφωνήτρια, Ασπροβουνιώτισσα, Βακτηρία τυφλών, Γοργοεπίκοος, Ελευθε-

ρούσα, Ευαγγελίστρια, Ζωοποιός, Ζωοδόχος Πηγή, Θεοσκέπαστη, Θαλασσινή, Θαλασσίτρα, Θεοδόξαστη, Θρόνος Θεού, Θρόνος πλιοστάλακτος, Θρόνος χερουβικός, Θεώσασα Αδάμ, Καταφυγή, Κεχαριτωμένη, Λυχνία φωτός, Πανάγαθη, Παναγνη, Πανσεβάσμα, Παντάνασσα, Πανύμνητη, Παρηγορήτρα, Στρατηλάτισσα, Υπεραγία.

ΧΑΛΙ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Είχαν ένα χαμόγελο
Στις άκρες των μαπιών τους
Και μου κρατούσαν συντροφιά
Σχεδόν όλη τη νύχτα.

Για τ'άστρα λέω τα χαρωπά
Εκείνα τα ματάκια.
Τι να 'είναι; Μνήμες, όνειρα;
Το χτες ή τάχα μέλλον;

Ό,τι και να 'ναι είναι χαρά,
Χαρα και ευλογία.
Είν' του Θεού χαμόγελο
Και της νυχτιάς λουλούδια!

Γρηγόρης

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Χρόνια πολλά Γρηγόρη,

Δεν έχω ιδέα πώς βλέπουν και τιμούν την Παναγία άλλοι χριστιανοί λαοί, αλλά για τους Έλληνες είναι η προστάτιδα μάνα, αυτή που έσωσε τον Χριστό από την manía του Ηρώδη όταν Τον πήγε πρόσφυγα στην Αίγυπτο.

Οπου υπάρχει η παράδοση πως οι Αιγύπτιες μπορούν να σπκώνουν μεγάλα βάρη και με ισορροπία στο κεφάλι τους, επειδή σπκωσαν στο κεφάλι τους τον Ιησού σαν βρέφος για να βοηθήσουν την καταπονημένη Παναγία. «Παναγία μου!» θα φωνάξει η ελληνίδα μάνα όταν κινδυνέψει το παιδί της και στο εικόνισμα της Παναγίας θα προσκυνήσει όταν αρρωστήσει κάποιος δικός της για να εκλιπαρήσει την βοήθειά της.

Είναι χαρακτηριστικό αυτό που μου είπε ένας αναγνώστης του «Κόσμου», που επισκέφτηκε τα γραφεία μας πριν μερικές ημέρες: «Θα έπρεπε να γιορτάζουμε την Αγία Τετράδα, γιατί η θέση της Παναγίας είναι κοντά στον Θεό, τον Χριστό και το Άγιο Πνεύμα!». Τέτοιο βάθος έχει η πίστη των Ελλήνων στην Παναγία, που σήμερα τιμούμε την Κοίμησή της.